

Nejvíce to bylo ve stavebnictví, zpracovatelském průmyslu, velkoobchodu a maloobchodu, při opravách a údržbě motorových vozidel. Mnohem více přestupků než jinde bylo v krajích Jihočeském, Vysočina, Jihomoravském a Moravskoslezském. „Nejvíce nelegální práce je tam, kde se nedostává pracovní síly, a také tam, kde je více obyvatel zatížených exekucemi,“ uvádí Macíček.

Úřad kvůli uprchlické krizi kontroly posílí. Chystá se zaměřit na zemědělské firmy. „Tam předpokládáme vyšší zaměstnávání příchozích Ukrajinců, protože se při kontrole snadno rozprchnou po poli a zkoumáním se jednodušeji komplikuje. S kontrolami má smysl začít až poté, co budou uprchlíci zaměstnáni,“ vysvětluje Macíček. Řada inspektorů, kterých má úřad celkem 530 po celé republice, nyní pobývá na záchytných místech pro uprchlíky a pomáhá informovat přicházející i identifikovat podvodníky.

Vydírání, zastrašování

Jsou různé odhady, kolik lidí v Česku před začátkem války na Ukrajině nelegální práci provozovalo. Může jít o desítky nebo spíše stovky tisíc pracovníků? A kolik subjektů se zapojilo? Štěpánková to bez ověřených podkladů vyčíslit nechce, nicméně ví, že jich je nejvíce mezi Ukrajinci: „Čím větší je diaspora, tím větší se dá očekávat skupina lidí, kteří jsou tu načerno.“

Stát proti tomu dlouhodobě bojuje, ale není v tom moc úspěšný, poznamenává ministerská náměstkyně. „Při kontrole mnohdy narazíme na už dříve podezříváné osoby, ale těžko se jim něco dokazuje. Řízení se táhnou, a ne vždy skončí pokutou, v procesu je zapojeno několik osob, jde o sofistikovanou organizaci,“ říká. Štěpánková i Macíček hovoří o vydírání a zastrašování hrozbami násilím a odepřením mzdy. „Setkáváme se i s případy, kdy se pracovník osvědčí a firma by ho chtěla jako kmenového zaměstnance. Agentura pak vyhrožuje, že jí způsobí škody,“ pokračuje Štěpánková. Asistenci policie volí inspektorát práce ve třetině svých případů, částečně kvůli bezpečnosti inspektorů, částečně při kontrole větších pracovišť.

Od loňského srpna má inspektorát na zastřené agentury novou páku: pokutuje při zjištění přestupku i firmy, které jejich nabídek využívají. Od té doby se proti takovým rozjelo 15 přestupkových řízení, žádné z nich nebylo dosud uzavřeno. „Tam, kde jsme chytily zastřenou agenturu, se při další kontrole ukázalo, že je na jejím místě jiná,“ popisuje Macíček. Pokuta pro firmu může dosahovat až 10 milionů korun. ■

Zaměstnat Ukrajince bude jeden rok snazší

– TEXT – Lenka Gomez Tomčalová

Minulý čtvrtek Senát schválil a následně prezident podepsal sérii zákonů reagujících na ozbrojený konflikt na Ukrajině, nazývanou lex Ukrajina. Právní úprava, která má platit dočasně do konce března příštího roku, mimo jiné cizincům, jimž byla udělena dočasná ochrana na území České republiky, tedy oprávnění k pobytu, umožňuje volný přístup na trh práce. O dočasnou ochranu může požádat každý cizinec, který měl ke 24. únoru 2022 trvalý pobyt na Ukrajině a současně se vzhledem k ozbrojenému konfliktu nemůže do své vlasti vrátit. Do tohoto režimu automaticky spadají i cizinci, jimž české úřady dříve udělily takzvané vízum za účelem strpění opravňující tyto občany Ukrajiny k pobytu v Česku delšímu než 90 dnů.

► Zaměstnavatel, který chce přijmout Ukrajince, už nemusí volné místo předem hlásit Úřadu práce.

Na cizince se statutem dočasné ochrany bude při zaměstnávání nahlíženo stejně jako na cizince s povoleným trvalým pobytem. Před přijetím do práce tedy zaměstnavateli odpadá povinnost nahlásit volné pracovní místo Úřadu práce. Jeho lidé nebudou zjišťovat, zda je možné pozici nabídnout českému občanovi. Cizinec pak nebude muset žádat o jakékoliv veřejnoprávní povolení umožňující mu v Česku pracovat. Status dočasné ochrany otevírá válečným uprchlíkům i možnost žádat o podporu v nezaměstnanosti.

Jakkoliv se zaměstnávání Ukrajinců se statutem dočasné ochrany usnadní, nadále trvá informační a evidenční povinnost jejich zaměstnavatele. Ten musí informovat krajskou pobočku Úřadu práce o nástupu cizince do práce nejpozději v den jeho nástupu. Dále má povinnost vést evidenci cizinců, které zaměstnává. ■

Autorka je advokátkou kanceláře Z/C/H Legal.